

Hajnal tündéres története.

Irta Nagy József. 1875.

Harmadik, befejező közlemény.

- 'S a hangnak szavára hágy [!] égy szép lovat lát
Meg szolal a Táltos mit parancsolsz gazdám
860. Akár a szívárványt érted le szagatnám.
Szol hajnal te jo ló nagy a kívánságom
Ot szeretnék lenni hol van szép virágom
Vigy ki innét engem a külső világra
E volna a szívem legg főbb kívánsága.
865. Szol a ló jo gazdám azt már meg tehessük
De előbb az asszont karoba ültessük
Aztán van égy ollo meg égy töje néki
Azt előbb kezéből még valahogy csald ki.
Mert aki az ollot kezébe veheti
870. Legelső szabonak magát nevezheti
A tünek pedig az a tulajdonsága
Hogy magától ugy var mint varó masina.
Rá kiált most hajnal megint a kofára
Hogy tüjét s olloját mingyárt elé adja
875. Nem volt mit tennie elé adá szépen
De hajnal sem hagyá a vén kofát épen.
Tiszta atzél kardját job kezébe veszi
A vén asszony fejét azonnal el metzi
Itt a vén embertől végső bucsut vészen
880. Lovára fel pattan utra kél egészen.
Nagy csengés pengés közt ki ér e világra
Már két éve ota nem látott hazába
Athéna váránál egy szép kis ligetbe
Kedves táltos lovát enni eresztette.
885. Itt tanácsot tartnak most a jo táltossal
Hogy és miképp legyen tovább a dologgal
Arany szörü lovát most le kantározá
A kantárt égy fűszfa oduba bé dobá.
A terv szerént maga bé ment a városba
890. Mingyárt égy szabohoz álla szolgálatba
A szabo mesternek hogy szüksége vala
Mert égy jo legénye ép az nap el halla.
Mond a Szabo mester azért bé fogadlak
Mivel hogy én a nagy király szaboja vagyok

895. Aztán férhez adja most három leányát
Kiknek esztendeje tarcsa mátkaságát.
Parancsot is kaptam 's pedig éppen mára
Hogy ide fog jönni a nagyobbik lánya
'S annak egy köntöst kel az éjel készíttni
900. Melyben a Templomba megy holnap eskünni.
Mig hajnal 's a szabo ezeket beszéllek
Egy négy lovas hinto kapuhoz érkezék
Kiszalad égy inas 's hát azt kérdik tölle
Hogy hát ithon vané az ő másztere.
905. Szol az inas ithon ben a szobába van
E szora égy szép lány hintobol ki pattan
Landalis lépéssel meg indul bé felé
Három gyönyörű szép szoba lány kíséré.
Szol a király léány jo napot mászter
910. Jo hogy szerencsém van beszélni kelmeddel
Tegnap írt levelem azt hiszem hogy kapta
Hogy mért jöttem önhez azt is tudni fogja.
A szabo mászter e nagy meg lepetésen
'S még is hogy a fejín ne maradjon szégyen
915. Nagy Complimentet hajt a szép leánynak
Szavaí mint tudom ekképpen hangzának.
Hozta a szerencse felséges király lány
Minden tekintete egy égi szivárvány
Hogy mért vagyok enyíre kegyedtől tisztelve
920. Tudtomra adta ezt tegnapi levele.
Igérem is magam ha az ég akarja
Felségednek réám nem lesz nagy panassza
Mert olyan szép köntöst készítték az éjen
Mint szivárvány rogyog ott fen a kék égen.
925. A megígért és várt öróm, a szép lányt meg lepte
Hogy még a bucsut is színt el felejtette
Vissza repül gyorson fényes hintojába
A hová kíséré három szoba lánya.
A hinto azonnal mint a szél el tűne
930. A szabo és hajnal vacsorához ülle
Esznek mindenféle főt és sít étkeket
Amerikából jött nagy sárga tőkőket.
A vacsora után mondá a mászter
Haljátok legények az ora tízet ver
935. Mostan fekdjünk le aludjunk keveset
Aztán majd fel kelünk 's dolgozunk eleget.
A szabo és inas hogy le fekvének
Tiszta rengetetlen el szenderülének
Mikor már javába amugy horkolnának
940. Szolla most hajnal is az ő ollojának
No te ollo vágjad asztalon a vászon
De szabd hogy jól áljon a király leányon
Te meg tö varj Czifrán szépen meg tőczölve
Had legyen mit lásson majd a szabo szeme.

945. Hajnal e szavakat hogy száján ki szolja
Két percz alatt készen ált a szép rokoja
Fel akasza szépen a ruha fogásra
S ő meg le fekvűék égy szenyves vaczokba.
No de valahára hatot út az ora
950. Ekkor a szabo is fordul más oldalra
A kicsi Kanári dalol víradora
Bölcs máiszter teis ébredj dolgozora.
Fejét meg emelé Bárson vánkosárol
Szemeit ki törlé a hosszu alvástol
955. Kiált az ínasra hallod Ignázt kelj fel
Eddig a piatzon mind el kőt a tejfel.
De a közbe mondja e miféle dolog
Szőkik kí a szivem belőlem ugy dobog
Miféle fény vagy égés azon a fogason
960. Kikel hogy a szemem fejemből pattanjon.
Nagy lármát út legott maga is fel ugrík
Vagy inkább az ágybol ijedtibbe le bukik
Bétóri az orát foly belöle a vér
Semmi lette képpen ő magához nem tér.
965. Hajnal szemmel tartja 's jól lát mindeneket
Az ő máiszterén már meg történteket
Gondolja magába eszére téríttem
Tovább gyávaságát bíz ei nem nézhetem.
Méltóságos mester nagy király szaboja
970. Ugy látszik nem jártál a trojai csatába
Hogy ha királyodnak ily népei vadnak
Azok nem tesznek kárt semmiféle hadnak.
Hisz ott a fogason készen áll a köntös
S a mí rajta fénylik nem éges hát gyöngyös
975. A míg aluvátok magam el készítettém
Ha neked nem tetszik mingyárt szét vágom én.
Most a nagy szabo is őn magához tére
Veti más fél szemét a szép köntöskére
A szép mester művet nem tudja csudálni
980. Mondja hogy is lehet ily Czifrán csinálni.
Azonba az idő csak hamar el telék
A Torony órái a nyolczat el verék
Jön a király léány a köntös készen é
Kérdi a nagy szabot 's az felelt ít van né.
985. A szép király léány a köntöst felölté
Örömébe száját majd táltva felejté
Monda a szabonak nő jól el találta
Ezért őn is jőjön a lakodalomba.
A királyi burgba gyűlnek a vendégek
990. Grof herczeg urfik nem ám a szegények
A nász sereg immár össze van állítva
Kupta [!] szakács kondás mennek a templomba.
Az egész városba ki csak járni tudott
Ez öröm ünnepre a Templomba futott

995. A nagy szabo is a haját frizérozza
Remek pápa szemét orára akassza.
Mond Hajnalnak menyünk mú is lakziba
Nézzük meg valakin van é olyan ruha
A milyet te vartál és szabtál az éjel
1000. El megy most a hired a világon szélyel.
Oh mond hajnal gazdám oda nem mehetek
Ily vásott ruhába meg nem jelenhetek
Hisz az egész világ csak engemet nézne
Azt hinnék én vagyok az ördögök kémje.
1005. Szabo és az inas ketten el ballagnak
A ház őrzés pedig juta most hajnalnak
De ő is othon hogy meg ne unja magát
Ot hagyá a házat 's fel keresé lovát.
A kantárt kirántja a fűzfa odubol
1010. Meg rázza 's jo lova ki jó egy bokorból
Tiszta sárga részből szőre 's szerszámai
Hajnalnak is ilyekké váltak ruhái.
Fel pattan lovára 's azt mondja most neki
Repűly fel most velem 's mikor a nép jó ki
1015. A templomból; — akkor járj égy karamontzát,
Hogy az egész világ bámulja meg magát.
Ugy is lón a jo lo a Templomhoz ére
Midőn a sokaság a templombol jönne
Mindnyájon azt mondják ez égi jelenet
1020. De aztán nem is más maga Péter lehet.
Azonban csak hamar mindenek láttára
A jelenet el tűnt ki tudja hogy hova
Csak hogy mikor a szabo a házához ére
Hajnal ott találá égy Padon heverve.
1025. No mond kedves Szolgám hittalak s nem jöttél
Pedig ugy é Ignátz? mióta születéttél
Ilyen lakodalom nem lesz tán nem is volt
Hisz ott szt. Péter is lovastol jelen volt.
Elhiszem mond hajnal már a szép lehetett
1030. De mi haszna engem ha meg nem lephetett
Más különben én ott nem szeretek járni
A hol annyi urat meg dámát kel látni.
Mond a szabó szolgám e még csak valami
De holnap neked is velem el kel jönni
1035. A középső léányt fogják meg esketni
Annak még az éjen köntöst kel csinálni.
Az nap örömök közt csak hamar el telék
A nagy város népe a lakzit beszéllék
Estére kerülve a szabó 's az inas
1040. Alunni fekűsznek 's alszanak mint a vas.
Hajnal megint fel kél a köntöst ki szabja
Ezt is ugy mint a mást szépen össze varja
Reggelre kerülve fel kőlti gazdáját
Mond ne hogy mint tegnap bé törje az orát.

1045. Ez nap is mint tegnap örömmel le jára
 Most kerül már a sor a kisebbik lányra
 Ez is nagy szomorán el jó a szabohoz
 Hogy köntöst varasson a lakadalomhoz.
 Mond a lány, — máiszter csináljon nekem is
1050. Egy köntöst nem bánom ha Czífra nem lesz is
 Mert nekem nem öröm lesz a lakadalom
 Szívemben úgy érzem nincsen nyugalom.
 Ezzel vissza tére a királyi burgba
 A nagy szabo mester most pedig azt mondja
1055. No most jó legények aludjatok bátron
 Ennek a léánynak nincs nagy kedve látom.
 Szinte most mint máskor hogy elaluvának
 Hajnal az alkalmot használlá magának
 Elő veszi tőjét 's jó szabo ólloját
1060. S mondja haljátok meg szívem kívánságát.
 Rosaporbarna szín e köntösnek valo
 Nillvizszürke Stafét lesz réá varando
 Varsolangszin lilás legyen a krepli
 Páter kázmer szakál szőrrel varjátok ki.
1065. Hajnal hogy el mondta szive kívánságát
 A köntös már készen azonnal elő ált
 Szebb volt a gyémántal villogo ékszernél
 Többet ért egy hordó aranynál hétszernél.
 Gondokodik hajnal hogy és mikép legyen
1070. Hogy a bölcs máiszter majd meg ne ijedjen
 Mert a köntös nem csak fényes és világos
 Hanem a hétszinü szivárvánnyal páros.
 Lassu hangon kezdé a szabót költeni
 Mond, — gazdám az ora már a nyolczat veri
1075. Legyen szíves lábra állani ha tekszik.
 Hisz az ember meg hal ha örökké fekszik
 Annyit tesz a szabo a fejét fel tarcsa
 Kancsal szemivel a köntöst meg pilantsa
 De hogy azt meglátja ki fogy erejéből
1080. Egyet sem mozdulhat le fekvő helyéből.
 Hajnal hideg vizet önte a fejére
 Egy nagy jukas kulcsot bé dug a mejébe
 Jól meg surolgatja az úteg ereit
 Mig végre a szabó magához jó megint.
1085. Mond, — oh kedves szolgám a te mesterséged
 Csúdálkozom hogy a fejedbe meg férhet
 Hiszen én ha olyan köntöst csinálhatnék
 Nagy görög országnak királyává lennék
 Ugyan kedves szolgám téged szépen kérlek
1090. Beszelnéd el nékem ki, és hol, szült téged
 Nagy urí nemzetből kel legyen a rangod
 A mint veszem észre úgy hozza a hangod.
 A szabo az ágyba többet is szol vala
 De nagy csengés pengés szavát megzavarta

1095. Jón a király leány szomorú képével
 Azért nem szolgálhat többet legényével.
 Hogy a király leány a szobába jöve
 A Czifra köntöshez nem nagy kedve leve
 De hogy a jó szabót meg ne keserítse
1100. Azonnal magára mingyárt fel öltötte.
 Mond a szabo ekkor felséges lány bánom
 Hogy öröm ünnepe ma meg nem láthatom
 Kicsit rosszul vagyok tán soká aludtam
 De csak halgassa meg hogy én mit álmodtam.
1105. Kegyed menyen vala nászal a Templomba
 Vőlegénye mellet 's a nász nép meg álla
 Az égi jelenet aranylón le szála
 Vőlegénye nyakát egy kardal elvágta.
 Ez igaz csak álom, de én szépen kérem
1110. Ne hogy a nagy álom kegyeden bé teljen
 Szép fehér zászlokkal 's papokkal menyenek
 Ha jó a jelenet hát tömjénezenek.
 Király lány és hajnal az álmodat halgatá
 Egyik sem szól rája hajnal meg jól tudá
1115. Hogy az álomnak ma bé is kel hogy teljen
 Az ő kardja még ma rokat kel hogy szeljen.
 A leány a hogy jött úgy vissza sietet
 A kastélyba készen talált mindeneket
 A nász nép meg indul a szertartás szerint
1120. Hogy a templom felé eveznek megint.
 Azonban hajnal is hogy gazdája beteg let
 Azt mondja meg nézem az öröm ünnepe
 Lábra kél el szalad hamar a ligetbe
 A fűszfa oduból a kantárt ki vette.
1125. Meg rázza 's azonnal jó lova öt termék
 Finom arany vala rajta minden kelmék
 Fel öltözék hajnal 's fel pattan lovára
 Egy minuta alatt a nász felett jára.
 'S Éppen midőn a nép templom körül álna
1130. Az égi jel képbe most hajnal le szálla
 Szola tő érdemes nagy rendű urfiak
 Haljátok szavaim ezek új modiak.
 Itt ez a vőlegény azt akarja éppen
 Hgy egy király leányt réá szedjen szépen
1135. Pedig ő csak roka az én személyemben
 Mit érdemel tehát a görög törvényben.
 Kiálta a népség rá hatalmas éljent
 Mű hát réád bízunk e nagy ítéletet
 Ha ő ily nagy csalás bűnét követte el
1140. Megérdemli, kardod hogy nyakát vágja el.
 Hajnal sem szegődik sokat a népekkel
 Tiszta atzél kardját fogja jobb kezével
 El vágja a rokábol lett legén nyakát
 Izról porrá rontja annak minden csontját.

1145. Most Hajnal 's a léány egymást megölelik
 Szerelmi csokokkal egymást édéllik
 Bé menének a nagy márványos templomba
 Egy öreg Gvárdián őket össze adta.
 Az esküvés után a királyi párra
1150. Hat fejr hattyu ló a kapuban vára
 Fel ülle az uj pár gyémántos hintóba
 Ugy kísérte a nép a királyi burgba.
 Meg hallá Pandion lánya történetét
 Zilált haragjába ki fakasztá dühét
1155. Átkozta a róka születése helyét
 Hogy így rá szette volt hajnalt, kedves vejét.
 Fordul a nagy király most az uj vejéhez
 Nyulla jobb kezével hajnal jobb kezéhez
 Mond ; mivel szolgáljam tündérés munkáid
1160. Mivel fizessem meg sok fáradságaid.
 Három szép leányom el rejté valami
 Rollok nem lehetet világon hallanni
 Te a más világra kész valál el menni
 Csak hogy kedvem tölthessd ez volt ám valami.
1165. Te a más világról őket vissza hozád
 Értök életedet nagy kotzkára adád
 De, mi a több, levél te arra kénytelen
 Egy évig kinlodál azután szüntelen.
 A mi a pénzt nézi pénzem elég vagyok
1170. De pénzel fizetni téged kevés nagyon
 Lányom 's királyságom tied lássa az ég
 De te ki fizetve akkor sem lehetz még.
 Szerelem rozsái ifiúsággal el hulnak
 Pénz és a királyság idővel el mulnak
1175. Barátság nyájasság égy ideig tartnak
 Ezekből nagy jövőt ne remély magadnak.
 Én már öreg vagyok sokat tapasztaltam
 Mit ha te jónak látz ezeket gondoltam
 Hogy emlékezeted jövőre menyen át
1180. Történeteidből irjunk historiát.
 Ne hogy pedig azokból de semít el vegyen
 A vagy mi nem történt ne hogy ahoz tegyen
 Gondolom hogy van itt égy ember dáczián
 Ypsilon a neve Dáriustol ugy hallám.
1185. Jo is lenne még pedig ugy iratni
 Ott közel a vége felé írná ki
 Saját nevét két versnek az elején
 Inkább jól meg fizetnök mert az az ember szegény.
 Hajnal jonak látá Ipája tanácsát
1190. Örömébe ösze veré sarkantyuját
 Két hónapig tartá menyegző vigalmát
 Ezek után kézhez vevé királyságát.
 Többi testvérek is belé egyezének
 Ők hercegi czímmel megelégedének

1195. Hajnal 's szép Idilko sokáig rogyogtak
A görög nép mindig boldog volt alattak.

vége.

It már a regémnek vége
A Tél is szint véget ére
Félre dobom hát a pennát
Meg fogom az eke szarvát.

1200.

* * *

A XVI. századi elbeszélő költészetnek ha tán nem is legértékesebb, de bizonyára legköltőibb termékei a regényes vagy széphistóriák. Maga a műfaj, a versbeszedett énekmondás, már akkor kimegy divatból: levitézlik, mint nem sokkal előbb a hegedősök gárdája. A mí azonban bennök szép história, azon még sokáig kap az izlésben és irodalmi szükségletben még meglehetősen egységes olvasó közönség. A *Vitéz Francisco*, Árgirus királyfi és a hozzájuk hasonló hősök még sokáig foglalkoztatják a későbbi kor képzelődését egész a *Hármas História* naiv mesegyűjteményéig. A XVII. sz. vége felé azonban kezd elválni a nép és a tanult osztály izlése és irodalmi szükséglete s azóta az irodalom semmit se tud a Vitéz Franciscokról, most már igazán levitézlettek a kunyhókig, a ponyváig. S az irodalomtörténetnek, úgy látszik, egyéb dolga van, hogysesem ott kereskedhetnék utánuk. Pedig nálunk a ponyva is megérdemelne egy kis figyelmet, népmeséink meg éppen kínálva kínálkoznak a tanulmányozásra. Hiszen anyaguknak egy része ugyanazon forrásra vezethető vissza, mint a XVI. század szép-históriái, a *Gesta Romanorumra* s a középkor egyéb mesegyűjteményeire. Nem szükséges mindjárt *Argirus királyfi* vagy a kevésbé népszerű *Apolloniusra* (*Gaal József Magyar népmese* Gyűjt. III. 52 mese) hivatkoznunk, elég a népmeséinkben bőven előforduló idegen nevekre gondolnunk. A széphistóriák egy része maig népmeséinkben él tovább. Hogy egészen nyomon lehessünk, a levitézlett műfajnak egy kései szülötte is előkerült: Pandion királynak három lányáról. Szerzője Tordátfalvi Nagy József, székely földmives gazdaember, Nagy József kolozsvári tanító édes apja. Olyan falusi népköltő, a milyent az Erdélyi Múzeum Egyesület első vándorgyűlésén *Seprődi János* mutatott be ugyancsak a Székelyföldről. A különbség csak az, hogy Nagy József sohasem áhítozott irodalmi babérra, nem kopogtatott a szerkesztőségek ajtaján s nem verte a mellét, hogy ő ilyen meg olyan *vadvirág*, hanem otthon ült, hogy a lakodalmak és keresztelők, a papbeiktatások és kibúcsúztatások s más egyéb képzelhető sokadalmak versfaragója ő legyen. Iskolázottsága nem volt sok, de olvasottsága s világlátottsága annál nagyobb. Tizenkét évi katonáskodása alatt sokáig volt Olaszországban, Petőfit könyv nélkül tudta s a székely embert jellemző kiváló értelmességében volt valami nemes, szelid humor s nem közönséges költői fogékonyság. A tavasszal halt meg 75 éves korában.

Lakodalmi versei és köszöntői mindenütt elterjedtek s ismeretek a Fehér-Nyikó völgyén, irodalom- és műveltségtörténeti szempontból azonban sokkal értékesebb ezeknél a főntebb egész terjedelmében bemutatott költemény, melyet 1875-ben írt. Költői mérték és elbírálás alá állítani természetesen ezt sem lehet és nem szabad, ámbar nekem

úgy tetszik, hogy van Nagy József nyelvében és verselésében valami, amit sok nagyon is modern *költő*nél hiában keresünk. A versírásnak mai technikai fejlettsége s az irodalmi ízlés kényessége korában, nemcsak hogy semmi értelme nem volna, de nagy igazságtalanság is lenne a nyomdafesték után sohasem síró népköltővel szemben költői mértéket alkalmazni.

Nagy József versének irodalomtörténeti, néprajzi s kivált műveltség-történeti becse van. Az irodalom az időre bízza annak kiválogatását, mi maradandó, az irodalomtörténet, mely az egyes műveket és műfajokat történeti összefüggésükben szemlélteti, nem közömbös az iránt, hogy a nemzetnek az irodalom sánczain kívül rekedt része honnan szerezte és szerzi a maga irodalmi táplálékát. A nemzeti lélek tanulmányozójára meg igazán érdekes, ha olykor-olykor be-bepillant a par excellence irodalmi életet nem élő nép önfejlesztette irodalmába, kivált a mai eleven irodalmi hatásoknak minden faji és egyéni eredetiséget nivelláló korában. A műveltség-történet meg a néprajzzal együtt valószínűleg behúnyja a félszemét, ha nem veszi észre, ha nem méltatja figyelemre ezeket a mindinkább ritkuló népi énekmondókat. Míg akad itt-ott *hegedőse* egy-egy eldugott falunak, de ma holnap csak fehér holló számba mennek a sok mucsai Titán Laczik meg a Hazafi Vrai Jánosok és társaik között. Ez utóbbiak eddigelé is alaposan tönkre tették az egészen más fából faragott Nagy Józsefek hitelét.

A *A tündéres történet* rövidre fogott meséje ennyi.

Dárius idejében a „sorkon forduló“ Athena várában egy szegény asszonynak 40 évi terhesség után három fia születik egy éjszaka (estve, éjfél tájban s hajnalban, innen a nevük), de rögtön el is tűnik mind a három. Ugyanígy járt ugyanott Pándion király is a három lányával. Csellel megkeríti a király a három fiút s megnyeri őket, hogy induljanak el lányai fölkeresésére. Egy hosszú lánczon — testvérei sikertelen kísérlete után — Hajnal ereszkedik le az alvilágba. Megtalálja és megmenti a három lányt a 7, 9, illetőleg 12 fejű sárkány hatalmából s ugyanott, ahol egy évvel ezelőtt leereszkedett, föl húzhatja testvéreivel a három lányt, de mikor maga akar felülni, egy sánta róka ugrik a kosárba s húzhatja föl helyette magát, miután a fején átbukva egészen Hajnal formáját ölti magára, Hajnal pedig lent marad. Hosszas bolyongás után beáll pakulárnak egy öreg vak emberhez. Szándékosan a tilosba hajítja juhait, emiatt bajba kerül, de ügyes furlanggal megmenekül, sőt a tündérek segítségével gazdája szemévilágát is visszaszerzi. Aztán egy 90 tojáson kotoló vén boszorkánytól elszedi a varázssípját, varázsollóját és varázstűjét. Belefű a varázs-sípba, mire egy táltos áll elé, hogy föl röpjítse a felvilágra. Ott egy szabóhoz áll be inasnak. A három király-lány éppen esküvőre készül Hajnal két testvérével meg az ál-Hajnallal, csak a ruhájuk nincs még készen. Hajnal elkészíti varázstűje és ollója segítségével, aztán a kellő pillanatban felül a táltosra, a lakodalmas nép közé rugtat, leálcázza és összeaprítja a sánta rókát s aztán maga tart lakodalmat a legkisebb leánynyal, a gyönyörűséges Idilkóval.

Ez a mese rövid tartalma. A szerző előszavából tudjuk, hogy gyermekkorában hallotta a mesét s azt foglalta versbe. A mese valóban ismeretes is. Mailand Oszkár nagyjában ugyanezt a mesét jegyezte le

Szovátán.¹ A különbség nem sok, de lényeges. A szovátai mese kissé elszíntelenedett s költőiségéből is sokat veszített. A sánta róka helyett cigánylegény szerepel, a testvérek a cigánylegénnyel egyetértve hagyják cserben Hajnalt. A sárkányok helyett óriások szerepelnek, még pedig meglehetősen goromba legények: csak úgy vagdossák pofon a szép királykisasszonyokat. Egészen más a két mesében Hajnalnak a vak majorosnál való szereplése, különbség az is, hogy a szovátai mesében Hajnal kovácslegénynek áll be a felvilágra jövele után. Legérdekesebb s meséink eredetére és forrására nézve legtanulságosabb eltérés azonban az, hogy Pándion királyról, meg Athéna váráról csak Nagy József meséje tud. Fbből látszik, hogy a meséről legelőbb az efféle lényegtelen s legfeljebb csak az irodalomtörténet előtt érdekes vonások foszlanak le.

A mese egyéb változatait Majland Oszkár megtalálta *Gaál* György és *Erdélyi* János gyűjteményeiben is.

Érdekesebb volna a mese eredetét és forrását megtalálni. Nekünk eddigelé nem sikerült. A mesét az eredeti helyesírással adtuk, apró jegyzeteinket a szöveg alatt. A *-os jegyzetek azonban a Nagy Józseféi.

Pálfi Márton.

---

¹ Magyar népkölt. gyűjt. VII. köt. (Hajnal, Vacsora és Éjféle.)